

Isten jelenlétének életadó súlya

Lekció: 2Kor 4, 1-6/Textus: Zsoltár 1

2024 július 21.

Hogy súlyos vagy súlytalan valami, attól függ, hogy azt jónak vagy rossznak értékeljük, hogy miről is van szó. Például, ha egy balesetet nyilvánítanak súlyosnak, akkor az rossz, de ha egy aranyrúdról van szó a kezünkben, annak jó, hogy van súlya. Ha valakinek az ígérete vagy szavai súlytalanok, az nem jó. De bizonyos tárgyak súlytalansága is zavarba hozna minket, például, ha a levegőben egy ide-oda szállingózó autóra kellene beszállnunk. Vannak dolgok, amik leginkább csak akkor tudják betölteni szerepüket, ha van súlya, például egy kalapáccsal csak akkor tudunk szöveget beverni a falba, ha van neki megfelelő súlya. Megvan a rendje annak, hogy minek jó, ha súlytalan és minek jó, ha súlyos. Van valami, ami nem sosem volt és sosem lesz súlytalan ebben a világban: ez pedig Isten jelenléte. Ahogyan Ő jelen van, ahogyan beszél, cselekszik, abban mindig erővel megnyilvánuló hatással van jelen. Érdekes, hogy amikor az Ószövetség Isten dicsőségéről beszél, akkor az ott szereplő héber kábód szó igei formája, egyszerre jelenti azt, hogy dicsőséggel teljesnek és súlyosnak, tekintéllyel bírónak lenni. Így teljesen természetes az Ószövetségben, hogy a dicsőség egy létezőnek a létben megmutató súlya, mely egyben utal is annak a létezőnek a fontosságára.

A mai napra kijelölt ószövetségi igeszakaszban is találkozunk a súly és a súlytalanság jelenlétével, egészen pontosan az Isten ember életében megnyilvánuló létének vagy nem létének következményeivel. A zsoltár üzenetét tömören így is megfogalmazhatnánk: az Isten jelenléte, szava adhat egyedül súlyt az ember életének, Nélküle valójában csak súlytalan életet élhet. A Biblia más szavakkal ugyan, de már az első lapjától kezdve bizonyosságot tesz arról, hogy amikor Isten saját képmására megalkotja az embert, akkor saját dicsőségét, az az jelenlétének tapasztalható valóságát osztja meg vele. Az Ő dicsőségének nemcsak közvetlen tapasztalójává, hanem annak hordozójává is tette őt a teremtett világban, amikor felelősséget bízott rá, uralkodásra, benépesítésre hívta. De, amikor a kísértésben az ember az Istentől kapott dicsőséget teljes mértékben magának kívánta kisajátítani -hiszen olyan akart lenni, mint Isten-, akkor pont az ellenkezője történt annak, mint amit szeretett volna: nem többet szerzett belőle, hanem távolabb került tőle. Sőt el kellett távoznia az Isten közvetlen dicsőségéből, ahol Isten személyét közvetlenül olyannak ismerhette meg, amilyen a valóságban. És bár istenképűségét a bűneset nem nyelte el teljesen, de meglopta és torzította azt. Ahogy Pál fogalmazott: azért szűkölködünk ebben a világban, mert Isten dicsősége nélkül – vagyis lényének igaz ismerete, bűneink hiábavalósága, súlytalansága által meghatározva - élünk.

Nézzük meg most az első zsoltár alapján, hogy mitől lehet súllyal bírónak az emberi élet, annak milyen gyümölcsei vannak és mire hív mindez bennünket.

A zsoltárunk úgy kezdődik, hogy boldog ember az, - és egy kicsi értelmező betoldással élve - aki Isten dicsőségének, szentségének jelenlétében él és nem jár a bűnösök tanácsa szerint, nem áll a vétkesek útjára, és nem ül a csúfolódók székébe.

Először mintegy negatív fogalmazza meg a zsoltáríró azt, hogy mi a titka az Isten dicsőségével bíró életnek – mit nem tesz, az, aki abban kíván élni. A tanács, az út és a csúfolódók székébe való ülés valószínűleg az Istentől való eltávolodás, a Tőle elszakadt élet három fokozatát mutatja be: először Isten tanácsa helyett bűnösök tanácsa felé fordul az ember és meg is fogadja azt, majd ennek megfelelően kezd el gondolkodni, mígnem életvitelszerűen része lesz az ember életének a bűn, a bűnös viselkedés. A gúnyolódók székében ülni, azt jelenti, hogy az ember azonosul a gúnyolódókkal, teljes mértékben egy „követ fűj” velük. És bár a gúnyolódókat nem a legsúlyosabb bűnözőkként tartjuk számon, mégis ők állnak legtöbbször a legtávolabb a bűnbánattól, mert szívük mélyen bele van gyökerezve az egoizmus, büszkeség, gög sötétségébe. Milyen érdekes, hogy nemcsak az ókori emberre jellemző ez a három lépés, hanem már az Édenkert óta velünk van a bűnös élet eme hármas lépcsője, melyet a mai kor embere is ugyanúgy jár végig, mint Ádám és Éva. Hiszen az asszony a kígyó tanácsát meghallgatta, annak bizalmat szavazva járt el, amikor szakított a fáról és tette végül szokássá rögzült – ami nem az újra és újra való gyümölcsszakításban öltött testet, hanem az Istennel és embertársakkal szembeni bizalmatlanságban, melyből azóta is képtelen magától kilépni. Az Ördög is örömmel járja velünk végig ezeket a fokozatokat, amikor nekünk is hamis tanácsot ad, jóként tünteti fel a rosszat és amikor megtesszük, amit tanácsol, akkor gyakran már nem tudunk szabadulni belőle, újra és újra megcsináljuk, akkor is, ha nagyon jól tudjuk, hogy árt nekünk vagy másnak is, képtelenek vagyunk lemondani róla, szakítani a bűnös tevékenységgel. Ennek az életnek a következményéről, illetve kiteljesedéséről beszél a zsoltáríró a 4-5. versben, miszerint ahogy a pelyvát kifújja a szél a gabonaszemek közül a rostálás közben, úgy válnak az Isten ismerete nélkül élők könnyűvé az ítélet idején, lesznek súlytalanokká – a képnél maradván – „Isten rostájából pelyvaként kifújatnak, abban meg nem maradhatnak”. Tulajdonképpen az egész Zsoltárok és Példabeszédek könyve, mintha felszólítás

lenne arra, hogy hogyan éljen az ember olyan életet, ami nem lesz súlytalan, amit az „ítélet szele nem fúj ki a totális súlytalanságba, megsemmisülésbe”.

Bár nem rejti véka alá a zsoltárfíró a bűneihez ragaszkodó ember útjának következményét, mégis optimistán közelíti meg a kérdést, azt feltételezi, hogy aki olvassa sorait, az már törekszik arra, hogy Istent és az Ő akaratát keresse. Ezért nem felszólít arra, hogy ezt és ezt ne csináld, hanem ahogy a tízparancsolat is az eredeti héber nyelvben kijelentő módban van - nem ölsz, nem paráználkodsztb.- az Istennel való szövetségi kapcsolat természetes következményének tekinti, hogy ha Istenhez tartozik valaki, akkor nem öl, nem paráználkodik, úgy a zsoltáros is teljesen természetes következményként kezeli azt, hogy az Istennel járó ember, nem az istentelen emberekhez siet tanácsért, gondolataiban és életvitelében nem a bűn, az istentelenség határozza meg.

De hát akkor mitől is lesz súlya az emberi életnek, mitől nem „fújatik pelyvaként” el? A válasz egyértelműen Isten jelenlétében, ismeretében, szavára való figyelésben van. „Az ÚR törvényében gyönyörködik, és az ő törvényéről elmélkedik éjjel-nappal.” Az emberi élet súlytalanságát egyedül egy külső, nagyobb, felülről jövő erő tudja súlyossá tenni – ez pedig nem más, mint az Isten jelenlétében való élet. Ami egészen más, mint az ember bűnbe rekesztett, magába zárt jelenléte. Isten, mint az emberen és teremtett világon túli transzcendens valóság, a tökéletes szeretetként és szentségként hajol le már a bűneset óta az emberhez és adja jelenlétét számára. Nem tudja az ember magától létrehozni azt a súllyal bíró életet, ami az Isten „rostájából nem elfújható”. Bár az emberi élet önmagában is értékes, de súlyát, magát az életet teremtő Isten jelenléte, ismerete adhatja meg. Hogyan válik tényleges valósággá, az az megjelenő súllyá Isten jelenléte népe életében? Két irányúan: egyrészt maga Isten lépett be népe életébe „súlyos tényezőként” amikor megváltotta népét a rabszolgaságból és szabadító szeretete jeleként és pecsétjeként törvényt, tízparancsolatot, majd az egész Tórárt adta nekik, útmutatásul, hogy segítse őket, hogyan éljenek Hozzá tartozó népként a világban. Másrészt pedig a nép válaszolt Isten kezdeményező szeretetére, szabadítására és igent mondtak erre a szövetségre, elkötelezték magukat engedelmisségre. Minden egyes engedelmisségi lépésben helyet adtak a náluk jóval nagyobbak, a mindenható Isten jelenlétének, az Ő dicsőségének megjelenésének. Azt látjuk Izraelnél, hogy minél inkább közel voltak Istenükhöz, annál inkább tudtak gyönyörködni az értük cselekvő, személyre szabott szeretetben, annál inkább lelték örömeiket az engedelmisségben.

Gyönyörködni nem – vagy esetleg csak nagyon ritkán - lehet parancsszóra. A gyönyörködés felfakad, valami vagy valaki láttán születik. Az izraeli ember ismerte az Urat és ismerte az Ő ajándékaiban, kijelentésében való örömet. Peter Stuhlmacher német teológus azt mondta, hogy „búcsút kell vennünk a törvény negatív torz képétől, amely évszázadok (pogány-)keresztény hagyományának köszönhetően bevésődött az egyházi és a teológiai gondolkodásba és fel kell ismernünk, hogy az Ószövetségben és a korai zsidóságban nagyon gyakran jelenik meg a mély öröm és hála a törvényért. Ez az öröm abból adódott, hogy Izrael saját magát Istentől kiválasztott, az egyiptomi szolgaságból megmentett népnek tekintette, amelyre Isten a Sinai-hegyen rábízta a Tórárt. Hálások voltak azért, hogy Isten saját szájából hallja melyik úton kell járnia Jahve előtt, hogy megmaradhasson Istenével az áldott 'shalom' állapotában. Kegyelemből kapott ajándékként tekintettek rá, mely lehetőséget nyitott számukra a gyarapodó életre Isten és emberek előtt. Nem tekintették megvalósíthatatlannak a törvény megtartását. Bár tudtak az ember bűnbe esett állapotáról, pont ezért tartották fontosnak a törvényt, annak megvalósíthatóságát, hogy a bűnnel szemben vétezzék fel az embert, hálás felismeréseként annak a ténynek, hogy Isten alkalmat ad a megtérésre és örömet leli abban”.

Ez egy egészen új perspektíva, nem így szoktunk tekinteni a zsidóságra és a Tórára, de innen nézve érhetjük, hogy Pál magát már megtérése előtt miért tarthatta feddhetetlen, igaz farizeusnak. A hithű zsidók lehet, hogy újra és újra küzdöttek a céltévesztések és saját túlkapásaik ellen, de a törvényt nagyra becsülték, melynek jele volt az engedelmisség és az azon való elmélkedés is. Szorosan belső kapcsolatra mutat a magyar elmélkedés szó helyén lévő héber 'jehge' szó, amely nemcsak félhangos olvasást jelentett, hanem ugyanezt a szót használják arra, amikor az oroszán „morog” zsákmánya fölött, vagy a galamb turbékol. Nagyon elgondolkodtatott ez a kép, hogy vajon én magam is, mikor foglalkoztam utoljára úgy Isten Igéjével, mint a zsákmánya felett elégedetten morgó és ahhoz foggal-körömmel ragaszkodó oroszán? Vagy mikor voltam olyan szeretettel, csodálattal Isten kijelentett szava felett, mint egy turbékoló galamb? Ezek azok a dolgok, amiket nem lehet külső „kell” által a szívre erőltetni. Eldönthetjük, hogy holnaptól „oroszánként boldogsággal morgunk Isten igéje felett”, de ha előtte nem járta át a szívünket Isten megmentő szeretete és az nem válaszként születik erre a szeretetre, akkor az marad emberi lelkesedés vagy éppen erőlködés, mely maga is olyan lesz, mint a súlytalan élet: súlytalanul elillan.

De álljunk itt meg egy pillanatra és vizsgáljuk meg szívünket! Vajon olvasva az igazak és a gonoszok leírását, nem merült-e fel bennünk a kérdés, nem kezdődött-e el bennünk egy belső besorolás, hogy vajon az istenfélők vagy a vétkesek kategóriájába, a törvényszeretők vagy a törvényt megvetők csoportjába tartozunk-e inkább? Az Isten törvényén való éjjel-nappal történő elmélkedését hallgatva vajon nem zárt-e le szívünk – hogy ez azért mégis túlzás- vagy nem esett-e kétségbe, hiszen mi a nagy hőségben éjjelente

forgolódva, nem éppen egy zsoltár idézetet forgattunk magunkban, hanem azon bosszankodtunk, hogy nem tudunk a melegtől aludni? Nem háborodott-e fel a szívünk azt olvasva, az igazaknak minden sikerül? Nem idéztük-e gyorsan fel magunkban azt a zsoltárt, ahol maga Dávid is perel Istennel, hogy az istentelenek szerencsések, az istenfélők meg nyomorognak, hát hogy is van ez? Ha engedjük és engedjük, hogy Isten Szentleke szentsége világosságával bevilágítson szívünk mélyebb rétegeibe, akkor azt kell, hogy válaszoljunk ezekre a kérdésekre, hogy nagyon is jól látjuk, hogy ugyanolyan bűnösök vagyunk, mint az Isten nélkül élők, sőt ismerjük azt, amikor a szívünk odaül a cinikusok székére és mindenkit megkritizál, hogy magát jobbnak, nagyobbak lássa és láttassa. Nagyon is el tudunk szomorodni azon, hogy nemhogy nem gyönyörködünk Isten törvényében, de magunk tesszük súlytalanná azt, amikor válogatjuk és azt mondjuk, ez már nem érvényes, ezt már meghaladta a 21. századi gondolkodás, most már simán együtt élhetünk azzal, akibe szerelmesek vagyunk, nem kell hozzá házasság. Vagy nyugtatjuk magunkat az alkohol- vagy a pornófüggőségben, hogy mindenki ezt csinálja körülöttem. És tesszük ezzel újra és újra súlytalanná azt, amit Isten elmondott ezzel kapcsolatban a Bibliában, és járjuk a vétkesek útját, hallgatva a világ és az Ördög hazugságait, engedve kísértéseinek. Végül ismerjük szívünk felháborodását is annak kapcsán, hogy az igazaknak minden sikerül és perelünk Istennel, hogy mindenki ott van, csak velünk nincs, számon kérjük Őt, mint adósunkat, hogy hol van a nyomorúság idején. Kedves Testvérek! A Lélek világosságában nem tudjuk elkerülni a szembesülést azzal, hogy lehet van, amikor sikerül Istennek engedelmeskedni, de legtöbbször mi sem Istent szeretők és követők vagyunk, hanem tévelygők, büszkék, önközpontúak, akik rászédhetők, akik erőtlenekek a kísértésekkel és a bűnökkel szemben és bár ismerjük az Isten szeretetét, de szívünk nem ebből a szeretetből és szeretettségből él, hanem máshol keresi hiányaira és kérdéseire a választ, fájó sebeire az enyhülést. Meg kell látnunk, hogy sokszor ugyanúgy szélfúttá pelyvaként sodródik az életünk, mint azoké, akik nem ismerik az Urat, mert elvesztettük az Isten dicsőségének ismeretét és tele van hiábavalóságokkal az életünk. Nem ragaszkodunk Isten tanításához, Igéjéhez, nem gyönyörködünk benne. Főleg abban a részében nem, amikor azt kéri, hogy bocsássunk meg, amikor azt kéri, hogy áldjuk a minket átkozókat, amikor azt mondja legyünk szelídek, amikor azt kéri, hogy tartsuk a másikat különbnek magunknál, amikor azt kéri, hogy Ő legyen az első helyen és az Ő országának keresése. Ismerjük a nyomorúságát annak, hogy Isten dicsőségének, jelenlétének, szeretetének ismerete nélkül élünk életünk egy-egy területén. Ez a bűnös valóságunk tapasztalata, nem ülhetünk be az öngazultak székébe, hogy „mi vagyunk itt bent az igazak, ők kint meg a csúnya bűnösök”. Meg kell látnunk, hogy a mi életünk is újra és újra súlytalanná válik bűnös hiábavalóságaink miatt és Isten dicsőségétől megfosztott életünknek egyetlen egy valaki tud igazi súlyt adni – Jézus Krisztus, az Isten Fia. Aki azért adta életét értünk, hogy – a zsoltár képi világánál maradva - a bűn súlytalanságában, a semmibe száguldó pelyva-létben ránk találjon, és új életet adjon halála és feltámadása által. Amikor Jézus belép az életünkbe, elhozza a szent Isten igaz ismeretét. Ahogy a lekciónban hallottuk, maga Isten „gyűjtött világosságot szívünkben, hogy felragyogjon előttünk az Ő dicsőségének ismerete Krisztus arcán”. Mi ragyogott fel Krisztus arcán? Az Isten dicsősége, az Ő kábódja, tapasztalható valósága, mely igazi életadó súlypont lehet az ember életében.

Krisztus szavával és tetteivel elhozta az Isten jelenlétének, dicsőségének azt az ismeretét, azt a tapasztalható valóságát, amit az Édenkertben elvesztett az ember. Újra övé lehet az Isten közvetlen, személyes szeretete. A kiáradó Szentlélek által már nem adott helyhez kötött Isten jelenlétének tapasztalata, hanem Jézushoz kötött, hiszen aki Őt Úrnak vallja, az Atya megdicsőített Fiának, az nap, mint nap közvetlenül tapasztalhatja az élő Isten jelenlétét személyes életében.

Ahogy Pál kijelentette a lekciónban, Jézus golgotai győzelmére nézve le tudunk számolni a titkos bűnökkel és az evangélium erejében, Isten igazságában élhetünk nap, mint nap a Lélek által. A kereszttől tövénél újra és újra gyönyörködhetünk Isten szeretetében, ahol felismerhetjük, magunktól csak szélfúttá pelyva életet tudunk élni, de áldhatjuk és magasztalhatjuk Őt, hogy újra miénk lehet Isten dicsősége, szentségének ismerete, mely olyan súlypontot adott életünknek, ami az ítéletkor is az Ő áldozatára nézve, ott tud maradni Isten jelenlétében. Ahol lehet, hogy még hat ránk a világ, a Kísértő és lehet, sokszor elbukunk, de újra és újra odamehetünk a kegyelem trónusához és élhetünk a bűnbocsánat igaz örömeiben. Ahol lehet, hogy nem tudunk mindig olyan közel lenni Istenhez, hogy gyönyörködjünk törvényében, de újra és újra Hozzá jöhetünk, hogy lobbantsa újra lángra bennünk a vágyat szava iránt, engedje látni szívének szeretetét, hogy gyönyörködjünk Benne és vigyen mélyebbre minket az engedelmisség útján, olyan életet munkálva, amelyben Ő ültet el minket szeretete folyójának partjára, hogy ott gyökeret verve erősödjünk erős, zöldlombú termőfává mások számára ebben a világban! Hogy az Ő dicsősége újra és újra felragyoghasson életünk egyre több pontján, egyre nagyobb erővel a Szentlélek által! Legyen így! Ámen!

(Györiné Vincze Krisztina)